

КАЛЕМЕГДАН

БИБЛИОТЕКА КОВ

Вера Србиновић <i>Брже од сенке</i>	Марија Васић <i>Месечарења</i>
Љиљана Ћук <i>Епистографија</i>	Драшко Ређеп <i>Скела мирује, Азија путује</i>
Здравко Кеџман <i>Начин читања</i>	Габријел Бабуц <i>Редослед</i>
Офелија Меза <i>Поетика сна и сањарења</i>	Ђорђе Д. Сибиновић <i>Насеље белих кућа</i>
Милен Алемпијевић <i>Жабљи мед</i>	Тања Крагујевић <i>Хлеб од ружа</i>
Драгица Стојановић <i>Гладне исповести</i>	Игор Михаљевић <i>Мука по мајци</i>
Маја Даковић <i>Разлика</i>	Дарко Донеvски <i>Симетрија, спонтано нарушена</i>
Миријана Здравковић <i>Тело сања</i>	Маја Ердџалић <i>Дег Дневник</i>
Симон Грабовац <i>Кључне речи</i>	Братислав Јевтовић <i>Мангупски капричо</i>
Татјана Тадић <i>Жута љубав</i>	Ненад Глишић <i>Остаје само тело</i>
Драгољуб Станковић <i>Барка тела</i>	Ненад Шапоња <i>Постоји ли додир твоје душе?</i>

КЊИЖЕВНА ОПШТИНА ВРШАЦ

ИВАН ДЕСПОТОВИЋ КАЛЕМЕГДАН

ИВАН ДЕСПОТОВИЋ • КАЛЕМЕГДАН

КОВ

ИВАН ДЕСПОТОВИЋ

Иван Деспотовић је рођен безмало 1979. године, у Београду, где се рано почео занимати грађевинским поступком књижевног дела, те је као и сваки плодни инвеститор нашег поднебља, завршио неколико употребљивих пројеката, већ настањених читаоцима... Тај пут бејаше тежак... но ипак је добио лиценцу за своје папире-свеске: „Ништа није тако“, „Прекорачења“, „Предео“, те чак и „Песникове приче“. Онима који су себе пронашли на ралинама његових редака, понекад на главу прокишњавају капљице неразума и оностраног смисла, без обзира да ли су ваздушасту језичку непокретност узели у стиху или у прози, у фази настајања или по систему: тврд повез у руке. Деспотовић са разлогом избегава драму. Од својих читалаца и људи за које је преузео метафизичку одговорност — још никада није побегао. Дешавало се да песму, по завршетку радова, пренамени у причу, и обрнуто. Његова сањана врста јесте поема; као својеврсном капетану у сопственом кокпиту, пошло би му за руком да је приземни на валовиту површину нарације, баш као Boeing 757 на воду, а да сви доживљаји у њој, то јест сви путници — остану живи... што се, хвала Богу, не дешава сваки дан.

БИБЛИОТЕКА КОВ

КОВ

КОВ

БИБЛИОТЕКА КОВ

Библиотека КОВ

Иван Деспотовић

Уредник
Драшко Ређеп

КАЛЕМЕГДАН

Вршац
2015

Раши Попову, учителју без мане

I

Гле, зар сам крезуб, сам, а реке се вечно пене..
Не волим „дар“ који кошта живота. И смрти.
Сене. О чему ту размишљах? Расвета и тле,
разастрти звуци, снови. Чух да друге болим:
као стари паркинг и урок за младу воду,
grimаса кроз нема... а срећних је знатно више.
По ходу том стазом, пронашао сам на шарки
нише – твоју сенку што се увече таласа..
Разумео и Њу (у смеру у ком сен није),
чије душе нећеш дотаћи се тај век цео,
већ сазрео пасти као нежан плод чиније
(нити спречити пех да овде изгледа клето)
– све то одвајкада мним, ко ехо, мирис бити..
И ти, кад ми додаш грехе, смркнуће се бетон.

Смех ме од античких сећања: једном сам бело
зурио у небо, ко у своје шкриње, смешке...
Хтело се врагу да – ускраћен будем за грехе,
грешке уз које бих с цуром на травњаку снио...
где се и божанска прилика једанпут стварно
јавља. Читао сам, дете, са рђаве стране
бар, но, још од тада отворен сам за примесе,
деране који ми зидине мотре с узглавља.

Ти беја' млад и тај пољубац не даде жени.
Мени си налик. Сад приђи Њој као идеја!
– из спреја на зиду чита, бор, шапће и шени.
Док те чари сасвим не залуде, до зле нуле...
Чуле су већ свашта, уши прозорске од гари
– не мари са којом... ни што је код мрке куле.

Црта ми обличје: леја, и сунчана скица,
и ката. Дванаест туја лежи ми на срцу
– пијавица које држе да сам сведок мртав...
Кврцну оно, немо. Тек веверица се мога...
Суштина је хтела да је прогласим изнутра.
Непотребну божју и људску форму сам клео
јутра једног давног; а ко епилог тог чина:
сазрео, по казни, у парк којим приђеш небу,
штавише – врт где си пред облацима у праву...

Трепераву вам жуд та ретка љубав што дише
– полако брише док теби Драга клима главом.
Сувислог ћеш Бога питати да ли га има...
на местима стати, сав привољен формом присном,
и с том згодном женом пожелети лепог сина...

Ја сам вечни предмет. Помисли, одувек гледаш
склад древни (још крхке) немушто створене ствари.
Међаш мог музеја и кустос, Месец (гримаса)
– не мари што свима представљам баук. Ти зевни,
невино крочи дуж мене – ко крај експоната
који чак извесну меру гадости чува, драг
јер схвата да сте спрам њега деца. Врт и вино...
а дрвен праг моста пуцкета и тунел доји
небеса том тмином. Свако се заљуби у се.
Ту се цаклиш ти и – смирајем надута кеса,
те само уживаш што си посадио бусен
да окошта у тој некој ...твоја ће да буде;
док људе ушушка вече ...док сневају штошта.
Можда, кад сат зовне, обрећеш се ко ја жудан.

II

Волела сам кад ми, док течем крај бова,
позира беж крошња за одраз опали.

Без знакова црних, без слабости тела,
да ли сенке таје давну смрт мог вира?

Под зелену скраму рука ме завуче.
У смеси тој жаба пева коб бедема.

Чуче светла у сну, реско брдом стѣњу,
нема попут рупа у бучној завеси.

Што се тиче мене питке, призвук страва
сагле лампе дају цигли са испуста.

Зар тврђава проба да ми крај прориче
на сва уста што ме чекају из магле!

Тај убоги племић вазда, древни град ме
опомиње да се скућим, предам њему,

– надмен јер звоници расправљају многи
на тему, сјајећи неоном ко ињем.

Утврђено место за сусрет нам служи:
пропушта ме свадба капија што цакле.

У дужи ток смерам – груб, племенит, ено,
одакле ме с другим односи сласт ушћа!

Не гледам у очи врту у ког зуре
странци што ми себе порину у мисли.

Из ауре мудре знам мотри ми недра,
ко покисли римски војник, на дистанци.

III

Дечачки је старо јутро жуто, трајно.
Ниска сунца мене врате на почетак,
ма у подне крајњој одлутао тачки...
Летак сни на валу. Зелена и блиска
у праћки се вира смеје ли случајно

шума ко ниједна дотад путем многа,
тена који мути пигменте искона...
Она попут стидног места загамњена
осећа ко мук – мој бескрај без уплива.

Киван, страћих плавет на поруке боца
Оца умоливши за радост тог штива.

Још се стидим белих облака на лицу
док матицу прате, а док наше босе

уплићу се воде да под лампом свићу.

Мека му се сета сунча издалека...

Ко опсаде, пљачке, измишљен на хриду,
зид у моме смеру ћути сном играчке.

Црни му ја одраз сликам водом (чији?)
– са кулама у том брду ко рукама
у мантији. Невидљиви слив ме крњи...

Прерашће у сумрак крошње што се рву
(њене) с мојим валом ка будућем мору.
Под обрву скривши усуд, тужно слашће,
одору носио камени је фењер!

Небеса ме неће у мислима, сиња.
Једу нам, гле, плажу – сни, корита смеше.
Тињам венчан мраком са њом, ту где прѐ сам
тешен прилазио рајском дрвореду.

Збиља баш у мојој, од безбројних вода,
свежа варка жили из старог бедема
(ко да цвасти снй врч), који је прикрила
оседела жеља... Спарио је, нежан,
плаветнила наша (жалећи их до дна).

Сад по истом сунцу туђим сном бауљам.
Тврд, бео, за себе узео је бескрај.
Од муља зри љубав, та, задата бистом...
Рај бих и сад био, да га нисам срео:

да се не удвајам код исконског зида,
и да са беж сузом светла – низ таласе
не гаснем, кад такне простор без превида.

Два бегунца, њему окренусмо леђа,
блеђа, смртно плава, споро, смером сунца.

Смркнуту хрид киша расветли ко свећа.
Не осећам ништа што беше на путу.

Попут зрака, бодље површину дражѐ;
обнаженој, течној кожи расте длака.
Опака збитија прошлост сад облаже.

Хтења више немам, храбрен пљуском сфера.
Милијардама ме оне јеже из тог
смера у ком споро течем, из времена,
– пристао на златни васкрс својих тама.

Сном, десно, равница открила је горе,
зле, варљиво модре. Каткад ми облаци
отворе врућ пехар за трајност, несвесно.
...Знаци да постоји збиља крај? Или гле:
Извесност ме лаже мноме, као море.

IV

Пођох сам, са срећом у ранцу
(тихо, да се трг не осврне)
да је дам потпуном странцу.
Чудан хир од малопре.

...Шаптале су њено лице крошње,
листом ког застиди одсјај сунца;
пусти парк тражио још ње;
семафор је желео да бунца.

Облаке питки укус жацну.
Од радости се дан одужио.
Онда сам је ставио на тацну:
без питања свод се послужио.

Радост у јеку потрошње
на кварт је голог неба пала.
Кад су сви пожелели још ње,
више ми није ни требала.

Пођох сам, са срећом у ранцу,
шаптале су њено лице крошње...
Облаке питки укус жацну.
Радост у јеку потрошње.

Жене у зеленом ошишале
су шимшире блаже од сна;
магла прећутала сунце иза лале,
из страха да нешто зна...

Врбу на грудима травњака, саглу,
занимао је корак који лупа.
Кад сам хтео да ухватим маглу,
према парку ме окрену клупа.

Стазе што су тада стале
већ су ми утабале мисао
од које се гране презнојавале...
Врт ме је кришом преписао.

Довеше ме пред љубав, нагу,
ближе него што сам смео
– сенке где се сакрих себи као врагу,
решен да јој видим само део.

Жене у зеленом ошишале
врбу на грудима травњака, саглу...
Стазе што су тада стале
довеше ме пред љубав нагу.

На асфалту зебра пиштала је с краја
за прелазак чудан. Ово сањах.
Да остане стварна реска граја
дао сам свој глас као дањак.

Фасаде су отпале ко зебња,
улице се тркале у боји;
радијатори протегли ребра
ходником што пуцкета док не споји...

Нови парк види сањив трг, а ја:
сунце што отвара коверту облачка...
с врпцом плавог селотејпа, Раја;
то се у вечност претвара играчка.

Тражих тебе после таквог неба,
унутра, где радост облажеш ко вата.
Сумња беше непотребна:
стопало је светлост ставила у врата.

На асфалту зебра пиштала је с краја.
Фасаде су отпале ко зебња.
Нови парк види сањив трг, а ја
тражих тебе после таквог неба.

Сад не умем оно што давни сме дан.
Ако ништа, блесак даљем труби.
У прозоре застој гура Калемегдан.
Не постоји ствар коју још губим.

Шта се збило, трамвај пита преда мном.
Поглед вуче унутрашњост кварта.
Пудлица на повоцу тамном
ко беж крошња дахће после марта.

О сусрету нашем, сненом лармом
не сведочи небо које гледа,
већ о простом спајању два дрвореда
што не знају један другог, – скоро стварном.

Ти, парку, то можда смишљаш ко ниједан.
Ћутање је твоје у крајку
озбиљније, што дуже те опседа
слободни коментар по сунцу и мраку.

Сад не умем оно што давни сме дан.
Шта се збило, трамвај пита преда мном
о сусрету нашем, сненом лармом.
Ти, парку, то можда смишљаш, ко ниједан.

V

Поред туја сам мрачних, о врте,
сазнала чему већ служи ружа...
Где бедем држи идеје крте

које изданак кратки надене?
На простој земљи мисли да дужа
жила му дира небо крај мене.

Храбри ли га то твој кварт-споменик?
Плав, немаш да ми понудиш гене.
Растерећена, нашла сам ти лик

којим ћеш ме још, оком у пари,
завести радо, – чист изасланик
у име исте немуште ствари.

Била сам Сунце, доследно. Ни руж
није ме влажан сенчио, горе
кад ми се Месец прикрао, снен пуж.

Успузао се на отвор неба.
Могла сам светлу у очи споре
гледати као у исход жреба.

Засениле су боје свод. Сјај се
преврнуо тлом, ко скелет бивши
ослободио љупке нијансе.

Обзорју сам се приљубљивала,
тај случај никад не поновивши.
Мрак је о њему немушта шала.

Под другачијим околностима
производи се нова суштина.
И деца су се служила њима,

саопштила ми мимиком жмурке
да је најдубља чар задњег чина.
Врт ми је дао друге печурке

од којих будем богиња, кратко.
Па је престао да ме заводи,
обријао се бучном алатком.

Наша се беба, док му дира фрак
травњака, смеје тој вечној моди.
Јутарње празан, парк је мој дуг брак.

VI

Са зида је све Бог,
сва су места моја.
Доњи град претрагу
разгали... Гле, небо
изује на прагу
тла – пар тешких боја.

Волим машту ствари.
Кад одрасту куле
у архиве доле,
– њему што не мари
за бедем, цокуле,
слетећу на поље.

Та тла га не тиште.
Ни зид, – место њега
воз кружи сном тачке.
Бескрајно двориште,
забито, сред свега,
– кутија играчке.

Цигле спрејом зоре
исписује, бран.
Спрам воде се плази.
Гледам замак горе
што окреће торањ
од лопте на стази.

Волим што сам мали,
не одузимам му
растом, простор чудан.
Стрепим да превалим
степеник уљудан,
одам слику раму.

Привид ли је неки,
остаје ми барем
сва чар убудуће.
Не дохватим звекир
– са капије назрем:
замак је код куће.

VII

Кажу да по њему настала сам, ја, абажур.

Лелујаће сјај кроз папир кратковеки, кришом,
мишљах, а жбун слова – затамнити зрак, ко саће.

Згаснуше му браве, надживевши златне ствари.
Бунар и зид давно несташе, фитиљи справе.
Траве сада сенчи зла копрена ми. Не старим.

Кварна лампа трудила се, електричним рујем,
да верујем да сам смртна, иако нестварна.

Авај, свесни час не спори речено у песми!

Садржај

I	/ 9
II	/ 15
III	/ 19
IV	/ 25
V	/ 31
VI	/ 37
VII	/ 43

Иван Деспотовић
КАЛЕМЕГДАН

•

Издавач
Књижевна општина Вршац
Вршац, Стеријина 34

•

За издавача
Ана Бабуц Крду

•

Главни уредник
Драшко Ређеп

•

Књигу препоручује
Драшко Ређеп

•

Коректура
Сања Вукелић

•

На корицама
Рене Магрит, *Празни потпис*, детаљ

•

Припрема
Валентина Поповић

•

Штампа
Сајнос, Нови Сад

